

14.12.2022

**СКРИНЬКА «ЦІКАВИХ ДУМОК»:
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО
МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Окіпняк Г.Й. - В рамках занять з зарубіжної літератури, побудованих на засадах критичного мислення, вирішується завдання сучасного підходу до навчання та виховання студентів. Навчити студентів мислити критично - означає правильно поставити запитання, направити їх увагу в правильне русло, вчити самостійно робити висновки та знаходити рішення. Виникає необхідність у вихованні у студентів внутрішньої потреби передавати власне бачення світу, мати особисту позицію. Сучасні студенти з цікавістю виконують ті види навчальної діяльності, які дають їм матеріал для роздумів, можливість виявляти ініціативу та самостійність, потребують розумового напруження, винахідливості та творчості. Протягом занять літератури відшукуються їх здібності, розвиваються найменші прояви їхнього таланту. Завдання педагога - змінити практику своєї роботи, щоб сприяти активному навчанню студентів і розвитку в них активного мислення, адже в ідеалі ми прагнемо, щоб студенти не просто запам'ятовували навчальний матеріал, а запитували, досліджували, творили, вирішували, інтерпретували та дебатовали за змістом. Саме таке навчання й буде вважатися якісним сьогодні. Здатність до співпраці є найважливішою умовою критичного мислення, оскільки вона підтримує діалог, спільну мету і взаємне вивчення цінностей.

Перед сучасною освітою стоїть безліч завдань, які передбачають формування компетентної особистості, здатної творчо вирішувати поставлені перед нею завдання.

Створити осередок творчості та пошуку на занятті – ось головна мета, яку ставлю на перше місце.

Саме тому основною проблемною темою в контексті викладання зарубіжної літератури є: «Використання технологій критичного мислення».

Плани проведення занять із зарубіжної літератури планую таким чином, щоб сприяти активному навчанню студентів і розвитку в них критичного мислення, прагну, щоб студенти не просто запам'ятовували навчальний матеріал, а запитували, досліджували, творили.

Навчити студентів мислити критично - означає правильно поставити запитання, направити увагу студентів в правильне русло, вчити самостійно робити висновки та знаходити рішення.

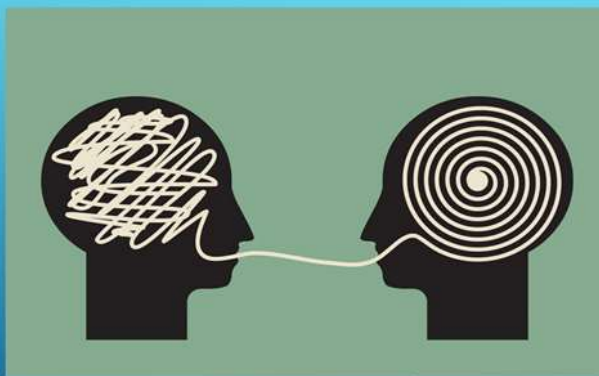
Сучасні студенти з цікавістю виконують ті види навчальної діяльності, які дають їм матеріал для роздумів, можливість виявляти ініціативу та самостійність, і потребують винахідливості та творчості.

Під час занять літератури шукаю здібності у студентів, що сприяють розвитку найменших проявів їхнього таланту.

Характеристики критичного мислення:

- самостійність;
- постановка проблеми;
- прийняття рішення;
- чітка аргументованість;
- соціальність

Критичне мислення – це процес, який найчастіше починається з постановки проблеми, продовжується пошуком і осмисленням інформації. Закінчується прийняттям рішення щодо розв'язання поставленої проблеми.

Критичне мислення сприяє:

- креативності;
- формує творчу особистість;
- сприяє творчому мисленню.

Стадії заняття з використанням технологій розвитку критичного мислення:

- виклик;
- осмислення;
- рефлексія.

Виклик

- актуалізація вже наявних знань з теми (залучення пам'яті, інтелекту);
- пробудження пізнавальної діяльності;
- самостійне визначення студентами напрямків у вивченні нової теми: постановка питання, висування пропозиції, обговорення мети заняття.

Осмислення

- робота з текстом (художнім, критичним, науковим, публіцистичним, робота з підручником);
- ідейно-художній аналіз твору;
- лекція або бесіда, перегляд відео;
- літературні дослідження, творчі роботи.

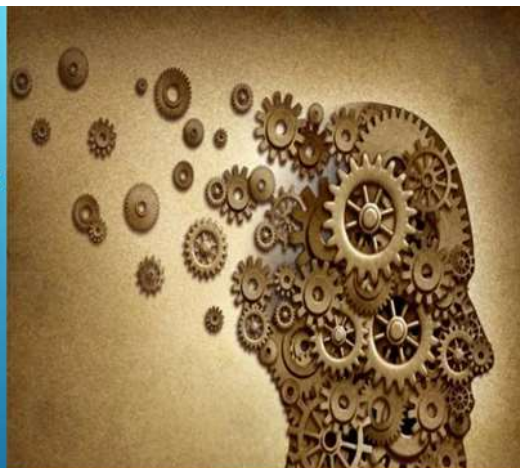
Рефлексія

- міркування, обговорення;
- систематизація;
- переоцінка;
- нове тлумачення отриманих знань;

Остаточна рефлексія – це досвід, що виникає у процесі сприйняття, розуміння матеріалу.

Умови, що сприяють розвитку критичного мислення студентів:

- повага до особистості студента;
- зміст та діяльність по розвитку критичного мислення;
- використання конкретних стратегій критичного мислення;
- робота з різними джерелами знань (різними точками зору);
- орієнтованість на постановку запитань різного рівня.

Під час проведення занять із застосуванням технології розвитку критичного мислення дотримуюсь таких принципів:

- використовую завдання, розв'язання яких потребує вищого мислення (аналізу, порівняння, узагальнення);
- процес навчання організую як дослідження;
- взаємодія студент-студент, студент-викладач базується на активній мовленнєвій діяльності;
- спонукаю студентів до вироблення власних суджень через застосування певних прийомів мислення.

Розвиток критичного мислення досягається завдяки застосуванню різних методичних стратегій, які використовують на різних етапах заняття.

Метод «Мозкова атака» – це ефективний метод колективного обговорення пошуку рішень, що здійснюється через вільне накопичення ідей певної теми, вираження поглядів усіх учасників обговорення.

Метод «Символічне бачення» – ця стратегія полягає у знаходженні студентом зв'язків між об'єктом та його символом.

Метод «Вільне письмо» – використовується для того, щоб надати студентам можливість в письмовій формі висловитися з теми, що вивчається і надати можливість викладачу оцінити думки студентів.

«Метод прес» – використовується на будь-якому етапі заняття:

- студенти висловлюють свою думку: «Я вважаю...»
- пояснюють причину такої точки зору: «Тому що...»
- наводять приклад додаткових аргументів на підтримку своєї позиції: «Наприклад...»
- узагальнюють, формують висновки: «Отже...», «Таким чином...».

Метод «Асоціативний куцц» – студенти колективно створюють опорно-логічні схеми, ланцюжки, узагальнюючі таблиці.

Метод «П'ятихвилинне есе» – невеличкий твір, який ставить перед студентами два завдання:

- написати, що дізналися з теми;
- поставити запитання: «Що залишилось незрозумілим».

Метод «Дискусія» – обмін думками з певної проблеми. Організація дискусії може бути пов'язана з груповою роботою. Результат дискусії залежить від ґрунтовного оволодіння студентами необхідною навчальною інформацією.

Схема проведення дискусії:

- постановка проблеми
- формування груп студентів
- розподіл функцій та завдань у групі
- обговорення пропозицій щодо розв'язання проблеми
- підведення підсумків.

Ці види діяльності допоможуть нам з'ясувати:

- які позиції можуть існувати в групі щодо вивченого питання;
- як студенти засвоїли дану тему;
- який матеріал їм найкраще запам'ятався. До того ж, кожен матиме можливість обґрунтувати свою позицію, порівняти свої думки з поглядами інших.

Використання цих та інших прийомів створює можливості для формування у студентів навичок критичного мислення, які пов'язані з умінням добувати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел, а також викладати результати її аналізу в стислій формі.

Таким чином, студенти на занятті охоплені активною творчою навчальною діяльністю, залучені до процесу самонавчання, самореалізації, вчать спілкуватись, співпрацювати, критично мислити, відстоювати свою позицію.

Висновок

Освіта XXI століття – це розвиток та виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем.

Технологія розвитку критичного мислення допомагає у формуванні покоління, здатного навчатися впродовж усього життя, створювати та розвивати цінності громадянського суспільства.

Основне завдання вбачаю в тому, щоб навчити своїх студентів творчо і критично мислити, полюбити сам процес зародження нової думки.